

др **Рагмила БОСАНАЦ**
адвокат

НЕКИ АСПЕКТИ ИМЕНОВАЊА И РАЗРЕШЕЊА ДИРЕКТОРА У ЗАКОНУ И ПРАКСИ

I Увод

Избор и разрешење директора су значајни пре свега са становишта разрешења првог агенцијског проблема, како је у термији назван конфликт интереса акционара и чланова управе. Овај проблем се не јавља код једночланог друштва са ограниченом одговорношћу где је власник друштва истовремено и директор, јер су ту интереси власника и директора као органа управљања усмерени у истом правцу.

Због природе привредног друштва као правног лица, за чије управљање је потребно ангажовати посебна лица, у правној теорији искристалисала су се три агенцијска проблема:¹ 1) однос управе и акционара – први агенцијски проблем; 2) однос контролног и мањинских акционара – други агенцијски проблем; и 3) однос друштва (контролни акционар и/или управа) и других носилаца ризика пословања друштва (а то су повериоци друштва, запослени, бивши запослени, улагачи, будући инвеститори, добављачи, потрошачи, заједница у којој је друштво лоцирано, државна или национална економија, односно привреда у целини) – трећи агенцијски проблем.

Један од начина разрешења првог агенцијског проблема јесте давање права акционарима да разреше постојеће и изаберу нове чла-

---

1 Види: Мирко Васиљевић, „Корпоративно управљање и агенцијски проблеми“, *Анали Правној факултету у Београду*, бр. 1/2009, стр. 18; Вук Радовић, „Утицај агенцијских проблема на право акционарских друштава и корпоративно управљање“, у: Мирко Васиљевић, Вук Радовић (уредници), *Корпоративно управљање – зборник радова*, Правни факултет Универзитета у Београду, 2008, стр. 236–266.

нове управе,² међутим ако је то право неограничено, онда се долази до трећег агенцијског проблема који настаје из конфликта интереса акционара и других носилаца ризика пословања друштва, чије интересе би требало да заштите органи управљања као стручњаци.

Конфликт може постојати и између интереса самог друштва као посебне целине, и интереса акционара. Интерес акционара је што већи профит и подела добити, а интерес друштва може бити и ограничење или у неким случајевима и смањење добити не само ради просперитета самог друштва већ и ради испуњавања законских претпоставки пословања, заштите поверилаца и клијената. У ситуацији када директор друштва штити интересе самог друштва, или интересе клијената и поверилаца, он може доћи у сукоб са интересима акционара односно власника друштва, што може довести до разрешења директора са дужности пре истека мандата без навођења разлога, па се поставља питање заштите директора, нарочито ако је директор запослено лице у друштву. Насупрот институту дисквалификације директора,³ који се јавља као санкција због неиспуњења прописаних дужности од стране директора, и заштита друштва од некомпетентних директора, а манифестује се кроз привремену забрану обављања делатности, разрешење директора пре истека мандата без обавезе навођења разлога, може бити казна за директора управо због обављања законских дужности и поступања у пословању у складу са законом и интересом друштва, који је у супротности са интересима акционара односно власника.

II Број директора и именовање

1. Број директора у привредном друштву

Према новом Закону о привредним друштвима,⁴ друштво са ограниченом одговорношћу има једног или више директора који су законски заступници друштва. Број директора одређује се оснивачким актом или

2 В. Радовић, *нав. чланак*, стр 242: „Право акционарских друштава и корпоративно управљање су развили велики број начина уређивања односа акционара и управе, а шест стратегија за заштиту принципала се издвајају као најзначајније: 1) давање права акционарима да разреше постојеће и именују нове чланове управе; 2) обавезивање чланова управе да поштују стандарде понашања приликом извршавања својих обавеза (дужност пажње и дужност лојалности) и одговорност за неиспуњење ових дужности; 3) директан или индиректан надзор над радом чланова управе; 4) давање већих овлашћења скупштини акционара; 5) коришћење других правних инструмената којима се чланови управе подстичу да радње врше у интересу друштва и акционара као целине; и 6) развој тржишта корпоративне контроле.“

3 Види: Вук Радовић, „О оправданости прихватања института дисквалификације директора“ *Право и привреда*, бр. 1-3/2010 стр. 26-56.

4 Закон о привредним друштвима (*Службени гласник РС*, бр. 36/11 и 99/11).

одлуком скупштине. Закон не одређује ближе када се број директора одређује оснивачким актом, а када одлуком скупштине, али је претпоставка да ће приликом оснивања друштва број директора бити одређен оснивачким актом, а у случају каснијих промена, одлуку доноси скупштина, што значи да се не морају вршити промене у оснивачком акту. При томе сви директори су заступници друштва, и то ако није ништа посебно одређено оснивачким актом или одлуком скупштине, заступање је заједничко. Оваквом регулативом, није оствљена могућност друштва да региструје само једног директора за заступање, уколико друштво има више директора, али је остављена могућност да друштво може ограничити обим овлашћења за заступање, с тим да изјава воље учињена према једном директору, без обзира на обим овлашћења, сматра се да је ваљано учињена према друштву.

Због оваквог решења законодавца, да друштво које има више директора не може да одреди једног директора за заступање, у случају смањења директора испод броја утврђеног оснивачким актом или одлуком скупштине, закон прописује да преостали директори настављају да заступају друштво у оквиру својих овлашћења, уз дужност да без одлагања о томе обавесте скупштину и надзорни одбор, ако је управљање друштвом дводомно, да би скупштина или надзорни одбор извршили именовање недостајућих директора, а до тог именовања преостали директори могу обављати само хитне послове, осим ако је оснивачким актом или одлуком скупштине другачије одређено. Оваква регулатива да друштво може имати више од једног директора за заступање, с једне стране омогућава већу сигурност и већу контролу пословања директора као органа управљања и тиме доприноси разрешењу првог агенцијског проблема, али са друге стране компликује ситуацију када дође до смањења директора, па се појављује непотпун број директора, а сазивање скупштине изискује дужи временски период, нарочито ако су чланови друштва правна лица или нерезиденти. Како тумачити одредбу да преостали директори настављају да заступају друштво у оквиру својих овлашћења, ако је заступање колективно. Према Закону о привредним друштвима (члан 221), ако друштво има више од једног директора, сви директори заступају друштво заједнички, ако оснивачким актом или одлуком скупштине није другачије одређено. У односу са трећим лицима, изјава воље учињена према једном директору сматра се да је ваљано учињена према друштву, па значи и у случају непотпуног броја директора, воља учињена према било ком преосталом директору производи дејство према друштву. Међутим, ако је управљање колективно, у случају непотпуног броја директора, до именовања недостајућих директора, пословање друштва је ограничено. У случају када друштво остане без директора, до именовања директора изјава воље упућена

било ком члану надзорног одбора, ако постоји надзорни одбор, односно било ком члану друштва, обавезују друштво. На овај начин заштићена су права трећих лица.

Међутим, постоје ситуације када је директор разрешен или је дошло до промене директора, а у привредном регистру није благовремено извршен упис промене, и тада се појављује проблем да ли изјава воље упућена директору који се у јавном регистру и даље води као директор обавезује друштво, полазећи од дејства уписа у јавној књизи на трећа лица, и полазећи од претпоставке да је треће лице било савесно и није знало за промену или разрешење директора.

У случају када је друштво са ограниченом одговорношћу једнодомно, онда је орган управљања директор, или више директора који су сви заступници друштва.⁵

2. Услови именовања

Услови именовања директора могу се одредити оснивачким актом или одлуком скупштине,⁶ у зависности од потреба друштва, поред општих услова који су одређени законом (пословна способност, кривична неосуђиваност, стечајна ограничења). Одређивањем адекватних услова, нарочито у погледу знања, менаџерске способности и уопште компетентности директора, као и лојалности друштву, смањује се ризик од каснијег недостојног, нестручног пословања као и пословања и давање примата соптвеном интересу у односу на интерес друштва и власника, односно акционара, када је реч о акционарском друштву. Брижљиво

5 Сви директори се уписују у регистар код Агенције за привредне регистре као заступници друштва, док је по ранијем закону, друштво могло имати више лица за овлашћених за заступање, али једног директора који се уписује као заступник, остала лица која су била овлашћена за заступање, уписивана су као лице овлашћено за заступање, без обзира на функцију у друштву. Међутим, ово није давало праву слику трећим лицима која се поуздају у информације уписане у јавни регистар, а такође и ограничење по новом закону да су сви директори заступници друштва, са мањим или већим овлашћењима, односно са ограничењем или без ограничења у овлашћењима, баш управо због тога што изјава воље према било ком директору, обавезује друштво.

6 Ранија регулатива која је одређивала обавезу јавног конкурса за избор директора да би се по извршеном избору од пријављених лица извршио ужи избор из кога ће изабрано лице бити именовано за директора, напуштена је у корист либерализације регулативе привредних друштава у односу на императивност прописа које намеће државна власт, тако да привредна друштва имају могућност да лице које ће именовати бирају путем конкурса или непосредним договором. У сваком случају, први директор кога друштво које се оснива мора именовати одмах, технички тешко може да се реализује путем конкурса, већ је упућен на вољу оснивача. Касније измене директора, или избор других директора, ако друштво одреди већи број директора, на пример, финансијског директора, врше се путем конкурса.

утврђени услови смањују ризик од појаве конфликта између директора и друштва, односно власника или акционара, и тиме доприносе разрешењу првог агенцијског проблема.⁷

Акционарско друштво такође може имати једног или више директора, чији број се одређује статутом, с тим што се уводи нови институт, кооптација директора, у случају када се број директора смањи испод броја директора који је одређен статутом. Тада преостали директори могу именовати лице, или два лица, која ће вршити дужност директора до именовања недостајућих директора од стране скупштине – кооптација. Уколико то није довољно за доношење одлука или заједничко заступање, преостали директори су дужни да без одлагања, а најкасније у року од осам дана, сазову скупштину ради именовања недостајућих директора. Директор који је именован кооптацијом не може бити ангажован под условима који су повољнији за њега у односу на услове које је имао директор уместо кога је именован. Међутим, Закон даје могућност да се статутом одреди и другачије, односно статутом се може искључити кооптација, с обзиром да, иако је законом ограничена на највише два директора, кооптација омогућава директорима као органима управљања да у једном периоду сами изврше избор недостајућих директора, преузимајући на тај начин овлашћења скупштине за избор и именовање директора, што може бити неповољно за акционаре у случају када постоји конфликт интереса између директора и акционара (као први агенцијски проблем).

Код акционарског друштва, закон прописује да директора именује скупштина а предлог кандидата за директора може дати: директор, односно одбор директора, комисија за именовање ако подстоји, или акционари који имају право на предлагање дневног реда седнице скупштине. Друштво може имати једног или више директора, или одбор директора, што се одређује статутом. Чланове одбора као и директоре именује скупштина друштва, а критеријуми за избор се, у складу са законом, утврђују статутом.

Код акционарског друштва, ближе су утврђени услови и ограничења за обављање дужности директора, и то у зависности да ли се ради о акционарском друштву са једнодомним или дводомним управљањем. Код једнодомног управљања, директор може бити свако пословно способно лице, а други посебни услови, могу се одредити сатутом. Значи, законодавац и код акционарског друштва даје широка овлашћења друштву, односно акционарима преко скупштине, да утврђују услове за обављање дужности директора, што претпоставља довољан ниво свести акционара односно чланова скупштине, о потреби избора стручног и

7 Види: В. Радовић, „Утицај агенцијских проблема на право акционарских друштава и корпоративно управљање“, стр. 242.

компетентног лица које ће бити именовано за директора. Закон даје негативно ограничење у смислу забране односно регулише ко не може бити директор: 1. лице које је директор или члан надзорног одбора у више од пет друштава, 2. лице које је осуђено за кривично дело против привреде, током периода од пет година рачунајући од дана правноснажности пресуде, с тим да се у тај период не урачунава време проведено на издржавање казне затвора, и 3. лице коме је изречена мера безбедности забране обављања делатности која представља претежну делатност друштва, за време док траје та забрана.

3. Врсте директора

Закон о привредним друштвима прави разлику између извршних и неизвршних директора, уводи категорију независних директора, као и генералног директора, и одбор директора.

Акционарско друштво са једнодомним управљањем, мора имати неизвршне директоре чији број мора бити већи од броја извршних директора, а ако има мање од три директора, сваки директор је извршни директор. Извршни директори воде послове друштва и законски су заступници друштва, осим ако је статутом одређено да само поједини извршни директори заступају друштво. Правни посао или радња предузета према једном извршном директору овлашћеном за заступање, сматра се да је предузета према друштву.

Директори могу именовати једног од неизвршних директора овлашћених за заступање друштва за генералног директора друштва, чији је посао да координира рад извршних директора и организује пословање друштва. Статутом или одлуком скупштине могу се дефинисати услови које директор мора испуњавати да би могао бити именован за генералног директора и ближе уредити његова овлашћења и надлежности.⁸

Неизвршни директори надзиру рад извршних директора, предлагају пословну стратегију друштва и надзиру њено извршавање. Битан услов је да неизвршни директор не може бити лице које је запослено у друштву.

Такође, акционарско друштво мора имати најмање једног неизвршног директора који је истовремено и независан од друштва. Закон

8 Значи, генералног директора бирају и именују извршни директори, али закон не дефинише на чији предлог, па предлог може потећи и од већинског акционара, који на тај начин жели да заштити своје интересе. Ако на пример, извршни директори не прихвате такав предлог, скупштина их може сменити тј. разрешити дужности, пошто закон пружа такву могућност разрешења у свако доба без образложења разлога.

дефинише независног директора као лице које није повезано лице са директорима, без ближег дефинисања шта то конкретно значи, а наводи таксативно услове које то лице треба да испуњава да би могло бити независни директор и то у претходном периоду од две године: 1. да није било извршни директор или запослено у друштву, или у другом друштву које је повезано са друштвом, 2. да није било власник више од 20% основног капитала, запослено или на други начин ангажовано у другом друштву које је од друштва остварило више од 20% годишњег прихода у том периоду, 3. да није примило од друштва, или од лица која су повезана са друштвом у смислу овог закона, исплате односно потраживало од тих лица износе чија је укупна вредност већа од 20% његових годишњих прихода у том периоду, 4. да није било власник више од 20% основног капитала друштва које је повезано са друштвом, 5. да није било ангажовано у вршењу ревизије финансијских извештаја друштва.

Уколико друштво има одбор директора, директори бирају једног од директора за председника, а надлежност одбора је да утврђује пословну стратегију и пословне циљеве друштва, води послове друштва и одређује унутрашњу организацијку друштва, врши унутрашњи надзор над пословањем друштва, установљава рачуноводствене политике друштва и политике управљања ризицима, даје и опозива прокуру, сазива седнице скупштине и утврђује предлоге дневног реда, утврђује тржишну цену алција, и др.,⁹ врло слично надлежности надзорног одбора код друштва са дводомним управљањем.

Код акционарског друштва са дводомним управљањем, поред једног или више извршних директора, орган управљања је и надзорни одбор. Ако друштво има три или више извршних директора, они чине извршни одбор. Број извршних директора утврђује се статутом, а именује их надзорни одбор.

4. Надзорни одбор

Нови Закон о привредним друштвима даје могућност дводомног управљања друштвом, када поред директора друштво има и надзорни одбор, који надзире рад директора.¹⁰ Код једнодомног управљања надзор над радом директора врши скупштина.

Надзорни одбор је преузео функцију управног одбора јер поред надлежности које су везане за надзор над радом директора и пословањем

9 Надлежност одбор директора у друштву са једнодомним управљањем има врло је слична надлежности надзорног одбор акод друштва са дводомним управљањем.

10 Регулатива везана за састав, именовање чланова надзорног одбора, трајање мандата и односа са друштвом, код друштва са ограниченом одговорношћу са дводомним управљањем, уподобљена је регулативи која важи за акционарско друштво.

друштва, његове надлежности су и између осталог, утврђивање пословне стратегије и пословних циљева друштва, установљавање рачуноводствене политике друштва и политике управљања ризицима, утврђивање финансијских извештаја и подношење скупштини на усвајање, давање и опозивање прокуре, сазивање седница скупштине и утврђивање предлога дневног реда, усклађивање емисионе цене акција и других хартија од вредности, утврђивање тржишне вредности акција, доношење одлуке о стицању сопствених акција, и доношење других одлука, што значи да надзорни орган нема само пасивну улогу да контролише рад директора, већ активно учествује у доношењу одлука које су битне за функционисање друштва. При томе, питања из надлежности надзорног одбора не могу се пренети на извршне директоре друштва, а у надлежност скупштине могу се пренети само одлуком надзорног одбора, с тим што закон даје могућност да се статутом другачије одреди.

Услови именовања, забране и ограничења за чланство у надзорном одбору, и код друштва са ограниченом одговорношћу, као и код акционарског друштва, исти су као и код именовања директора једнодомног друштва, уз још један посебан услов, а то је да чланови надзорног одбора не могу бити запослени у друштву у коме врше ту дужност. Ово са разлога да би се обезбедила независност ових лица од друштва, будући да су запослена лица подређена директору. Међутим, с друге стране, лице које није запослено у друштву није лично заинтересовано за интересе друштва, другим речима није мотивисано да послове из своје надлежности обавља у најбољем интересу друштва, већ ће их обављати у свом сопственом интересу ради остваривања накнаде коју прима, а у најбољем случају у интересу акционара који су их предложили. Чланове надзорног одбора именује скупштине, на предлог кандидата од стране надзорног одбора, комисије за именовање као постоји, или акционара који имају право на предлагање дневног реда скупштине.

Број чланова надзорног одбора утврђује се статутом, мора бити непаран и мора имати најмање три члана. Такође постоји ограничење у погледу тога да чланови надзорног одбора не могу бити извршни директори друштва нити прокуристи друштва. Мандат и кооптација чланова надзорног одбора исти су као код директора.

III Трајање мандата и разрешење

1. Мандат директора

Мандат директора у друштву са ограниченом одговорношћу, почиње даном доношења одлуке о именовању али закон допушта да се

одлуком о именовану одреди и други моменат почетка мандата. Мандат директора није ограничен, али се оснивачким актом или одлуком скупштине, може одредити рок трајања мандата.

Код акционарског друштва, за разлику од друштва са ограничено одговорношћу где је мандат неограничен, закон предвиђа да мандат на који се именује директор не може бити дужи од четири године, а статутом се може утврдити и краћи рок трајања мандата, с тим да постоји могућност поновног именовања.

Мандат директора у акционарском друштву може престати: 1. истеком периода на који је директор именован, 2. престанком испуњености услова који су предвиђени за именовање директора, и то даном престанка испуњености услова, 3. ако скупштина не усвоји годишње финансијске извештаје друштва у року који је предвиђен за одржавање редовне седнице скупштине. Именовање директора по престанку мандата врши се на првој наредној седници скупштине, а до тада директор чији је мандат престао наставља да обавља своју дужност до избора новог директора, ако се његово место не попуни кооптацијом, или ако је статутом другачије одређено.

Мандат директора који је именован кооптацијом, престаје на првој наредној седници скупштине.

Независном директору то својство може престати и пре истека мандата, ако престане да испуњава услове предвиђене законом, али наставља да обавља дужност као неизвршни директор ако испуњава услове за неизвршног директора, односно као извршни директор ако испуњава услове за извршног директора. Ако престане да испуњава услове за директора друштва, сматра се да му је престао мандат даном престанка испуњености услова.

Ако друштво остане без најмање једног независног директора, примењује се институт кооптације, или се сазива ванредна седница скупштине ради именовања новог независног директора (скупштину сазивају преостали директори у року од 30 дана од дана сазнања за разлог престанка својства независног директора).

Мандат извршног директора у акционарском друштву престаје истеком периода на који је изабран, и престанком испуњавања услова за извршног директора. Мандат чланова надзорног одбора престаје из истих разлога као и мандат директора.

2. Разрешење директора

Поред престанка мандата, под условом да није дошло до поновног именовања, функција директора може престати и пре истека мандата,

оставком од стране директора или разрешењем директора. Код друштва са ограниченом одговорношћу, скупштина односно надзорни одбор, ако је управљање дводомно, разрешава директора, при чему није дужна да наведе разлоге за разрешење осим ако је то изричито предвиђено оснивачким актом или одлуком скупштине.

У акционарском друштву са једнодомним управљањем, скупштина може разрешити директора и пре истека мандата на који је именован, без навођења разлога. У акционарском друштву са дводомним управљањем, надзорни одбор може разрешити извршног директора и пре истека мандата, такође без навођења разлога.¹¹

Пре свега, нејасна је сама формулација „без навођења разлога“ која упућује на то да разлози постоје и то оправдани, али не постоји обавеза њиховог навођења. Међутим, могуће је и тумачење, да не морају постојати оправдани разлози, у смислу лошег пословања, неспособности, незаконито поступање, већ да разрешење наступи због конфликта интереса акционара и интереса привредног друштва које директор заступа.

Давањем могућности да у свако доба без навођења разлога скупштина или надзорни одбор разреши директора, не само да може бити противно интересима друштва, већ повређује и права мањинских акционара у случају злоупотребе права већинских чланова.¹² У досадашњој пракси, и док је било прописано да разрешење мора бити у најбољем интересу друштва, што значи да је било потребно постојање оправданог разлога, разлог је често био, супротстављање директора ради заштите интереса друштва или поверилаца, интересу већинског акционара.¹³

11 Статутом друштва се може уредити да директора и код дводомног управљања разрешава скупштина а не надзорни одбор.

12 Види: Мирко Васиљевић, *Водич за примену Закона о привредним друштвима*, Ин-термекс, Београд, стр. 271-272.

13 Пример из праксе: у друштву са ограниченом одговорношћу директор се противио доношењу неких одлука које је тражио холдинг као већински акционар и оснивач друштва, а које су биле усмерене на смањење гарантног фонда, јер је у питању било друштво које се бавило осигурањем, на штету клијената, и на штету самог друштва, а ради повећања добити акционара. Последица је била, смењивање чланова управног одбора, јер је постојећи управни одбор сматрао да не може да разреши директора и извршне директоре који су добро и стручно пословали, скупштина је именовала нове чланове управног одбора, који су на својој првој седници разрешили дужности директора друштва и два извршна директора, и то на предлог директора холдинга као већинског акционара, без образложења, без основаног и видљивог разлога, и без присуства директора који се разрешавају дужности, од којих су неки били и на годишњем одмору. Разрешени директори, будући да су на дужност директора изабрани из радног односа у друштву, распоређени су на друга радна места, а затим је уследио отказ радног односа. С обзиром да се одредбе статута углавном преписују из закона, пошто закон није предвидео накнаду штете у

Оваква регулатива проистекла је из општеусвојеног принципа у упоредном праву, да директори могу бити разрешени у свако доба, чак и без постојања ваљаног разлога, али се законодавства разликују у томе да ли и када признају разрешеном лицу право на накнаду штете.¹⁴ Иако у упоредном праву преовлађује регулатива којом се признаје право на накнаду штете ако је разрешење било без основаног разлога, наш Закон не регулише питање накнаде штете директору од стране друштва.

Закон о привредним друштвима у члану 415 регулише питање одговорности директора за штету коју проузрокује друштву, кршењем одредаба закона, статута или одлуке скупштине, са изузетком од одговорности ако је поступао у складу са одлуком скупштине. Ако штета настане као последица одлуке одбора директора, за штету одговарају и сви директори који су за ту одлуку гласали, па и директор који је био уздржан или чак није био присутан на седници одбора нити је гласао за одлуку на други начин, уколико се писаним путем није успротивио одлуци и то у року од осам дана од дана сазнања да је донета. Друштво се чак не може одрећи захтева за накнаду штете, сем у посебним случајевима који су утврђени у ставу шестом овог члана. Овим одредбама регулише се накнада штете директора према друштву, на посебан односу на опште одредбе о накнади штете из ЗОО, али се не регулише накнада штете коју друштво нанесе директору у случају разрешења пре истека мандата без икаквог оправданог разлога, већ у том случају директор упућен на примену општих правила о накнади штете. Уколико је то питање регулисано међусобним уговором, директор би био у бољој позицији, али уколико то није случај, што најчешће и није, а полазећи да је директору који престане да врши дужност директора, или му престане и радни однос у друштву, много теже може доћи до потребне доказне документације која се налази у поседу друштва, односно његових органа – новоименованог директора, онда ослањање само на опште норме, без посебног регулисања у Закону о привредним друштвима обавезе накнаде штете, није довољна заштита за директора. Не само са становишта евентуално изгубљене зараде и накнаде за рад у виду изгубљене добити, већ и са становишта повреде угледа и интегритета тог лица на „менаџерском тржишту“, која доводи до смањења шанси за нови ангажман, а не ради се о некомпетентности. Пре свега, законом се мора дати могућност директору да буде обавештен да је покренут поступак његовог разрешења, који су разлози за његово разрешење и да има пра-

случају разрешења директора пре истека мандата без оправданог разлога, односно без скривљеног разлога, ни статутом ни уговором којим су регулисани међусобни односи није регулисано питање која су права директора у случају разрешења пре истека мандата ако то разрешење није последица повреде дужности директора.

14 М. Васиљевић, *нав. дело*, стр. 469.

во да на седници скупштине, односно органа који га разрешава, изнесе своје разлоге. Ако је законом прописано да скупштина може разрешити директора без навођења разлога, а тиме се ускраћује и право на судску заштиту, јер ако разрешење може бити без разлога, онда се не може поставити и питање како утврђивати неоснованост или незаконитост одлуке о разрешењу, сем уколико се ради о формалним недостацима, а то опет није у интересу привредног друштва.

Такође, оваква одредба је дестимулативна јер доводи до правне и фактичке несигурности, не само у погледу привлачења стручног директорског кадра, већ и у погледу доношења одлука. Иако су надлежности органа строго одвојене, и нема према законским одредбама, међусобног утицаја на одлучивање, могућност безусловног разрешења управо анулира све то, јер ако постоји претња разрешења од стране скупштине или надзорног одбора, кога такође именује скупштина (и може разрешити у свако доба „непослушне“ чланове), директор ће у већини случајева интересе друштва подредити својим сопственим интересом егзистенције, и неће доносити одлуке које су противне интересу већинског акционара, односно доносиће одлуке које су у интересу већинског акционара, по његовом захтеву, иако, формално, већински акционар који је члан скупштине не може преко скупштине утицати на одлуке директора, мешањем у његову надлежност.

За разлику од немешања суда у поступак разрешења директора, Закон уводи постављање привременог заступника од стране суда у ванпарничном поступку, када друштво остане без директора, а нови директор не буде регистрован у регистру привредних субјеката у даљем року од 30 дана. Захтев суду може поднети акционар или друго заинтересовано лице, а поступак је хитан и суд је дужан да донесе одлуку од осам дана од дана пријема захтева. Међутим, ова одредба је недоречена, јер се не зна на који период се поставља привремени заступник, претпоставка је да је то до именовања новог, да ли се решење о постављању привременог заступника непосредно доставља регистру од стране суда, шта је са жалбеним поступком, која су овлашћења привременог заступника, права трећих лица према привременом заступнику, одговорност друштва за обавезе које је преузео привремени заступник, а такође и других појединости, које су остављене суду на слободну оцену или тумачењу самог друштва.

IV Закључни утисак

Утисак који се стиче разматрањем свих новина које Закон о привредним друштвима уводи, је да је очигледна интенција законодавца

била да се са минималним обавезним бројем директора, неограниченим максималним бројем директора, одбором директора, неизвршним директорима, заштити пословање друштва, али са превеликом регулативом и мешањем у оно што би требало да се регулише статутом друштва, јер превелики број директора и чланова надзорних органа повећава трошкове друштва. Међутим, све то пада у воду са одредбом која омогућава разрешење директора у свако време без навођења и објашњења разлога, избацивањем резерве која је постојала у досадашњем закону, садржана у одредби „када је то у најбољем интересу друштва“. Такво разрешење врло често је у пракси и до сада било последица конфликта интереса акционара и директора, а како се интерес акционара и интерес друштва као дела привреде и просперитета друштва у целини, врло често не поклапају, оваква (не)регулатива може довести до много већих последица од штете коју на овај начин трпи лице које је пре истека мандата и уговореног рока разрешен са функције директора, и последица отказа који је у овим случајевима неминован у случају када је директор запослен у друштву. Акционари који по правилу нису стручни за вођење послова, већ имају капитал, и из тог разлога имају директорски апарат управљања, могу ради остваривања својих сопствених интереса у смислу профита, са могућношћу разрешења директора ради постављања оних који ће радити у њиховом интересу, нанети штету друштву и привреди у целини и довести друштво до стечаја са свим последицама по повериоце, запослене и привреду које тај стечај носи. Намеће се закључак да је законодавац цео врло компликован систем директора и уопште управљања друштвом, у односу на претходни, увео само ради заштите интереса акционара, а не и интереса привреде.